ISSN 2591-1201 LETNIK 3 • 2019 • ŠTEVILKA 1

Dileme

Razprave o vprašanjih sodobne slovenske zgodovine

DILEME

Dileme
Razprave o vprašanjih sodobne slovenske zgodovine

Izdajatelj in založnik
Študijski center za narodno spravo

Naslov uredništva
Tivolska 42, 1000 Ljubljana

Glavni urednik
dr. Renato Podbersič (Slovenija)

Uredniški odbor
ddr. Igor Grdina (Slovenija), dr. Tamara Griesser Pečar (Avstrija), dr. Damjan Hančič (Slovenija), dr. Marica Karakaš Obradov (Hrvaška), dr. Tomaž Kladnik (Slovenija), dr. Jože Možina (Slovenija), dr. Jelka Piškurić (Slovenija), dr. Igor Salmič (Slovenija)

Spletni naslov
www.scnr.si

Leto izida: 2019

Redakcija te številke je bila zaključena 31. 5. 2019.

Lektoriranje in prevod povzetkov
Megamoment, d. o. o.

Oblikovanje in prelom
Inštitut Karantanija

Tisk
Nonparel, d. o. o.

Naklada
300 izvodov

Letna naročnina
25 €

Cena posamezne številke
15 €

issn 2591-1201

D i l e m e

Razprave o vprašanjih sodobne slovenske zgodovine

LETNIK 3 • 2019 • ŠTEVILKA 1

VSEBINA

Janez Kranjc
Lovro Šturm osemdesetletnik
7

Razprave

Andrej Naglič
Publicistična dejavnost dr. Lovra Šturma
21

Blaž Ivanc
Milan Komar in Evgen Vasiljevič Spektorski – sopotnika preskoka iz prava v filozofijo
41

Mirjam Dujo Jurjevčič
Revolucionarno nasilje na širšem cerkniškem območju 1942
65

Mateja Čoh Kladnik
Dr. Franc Klar: zdravnik in narodni poslanec pred Sodiščem slovenske narodne časti
95

Tamara Griesser Pečar
Show Trials in Slovenia: The Case of Ljubo Sirc
119

Igor Grdina
Zgodovina kot servis
147

Boštjan Kolarič
Ustavno sodišče Republike Slovenije
kot varuh človekovega dostojanstva
173

In memoriam

Tamara Griesser Pečar
Prof. Justin Stanovnik
197

Recenzije

Andrej Rahten
Janez Hladnik, Od Triglava do Andov.
V službi Cerkve in naroda. Spomini
205

Jelka Piškurić
Marta Rendla, »Kam ploveš standard?«,
Življenjska raven in socializem
213

Renato Podbersič
Davor Marijan, Rat Hrvata i Muslimana
u Bosni i Hercegovini od 1992. do 1994.
217

Lovro Šturm osemdesetletnik

Lani je obhajal svojo osemdesetletnico zaslužni profesor dr. Lovro Šturm. Pri profesorju Šturmu ne gre za običajnega visokošolskega učitelja, ki je vse življenje predaval na fakulteti, pisal knjige in članke, hodil na znanstvene simpozije ter sedel na sejah v različnih univerzitetnih gremijih. Njegova poklicna pot je pestrejša, saj se je poskusil na različnih področjih. Bil je visokošolski učitelj, ustavni sodnik, politik in knjižni urednik. V primerjavi z mnogimi, ki hkrati delujejo v politiki in visokem šolstvu, profesor Šturm svojega političnega delovanja ni mešal z vlogo univerzitetnega učitelja. Ko je bil profesor, je bil profesor, ko pa je vstopil v politiko, je opravljal le politično funkcijo. Tudi pri tem pa se je omejeval na svoje strokovno področje, to je na tisti segment, ki ga je temeljito spoznal kot profesor oziroma kot ustavni sodnik. Vsakega dela se je lotil zavzeto, z jasno zastavljenimi cilji in njemu lastno vztrajnostjo. Zato je na vseh področjih svojega delovanja pustil značilen pečat.

Lovro Šturm se je rodil 19. maja 1938 v Ljubljani očetu Rudolfu in materi Amaliji Šturm, roj. Kaiser. Po osnovni šoli je obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer je leta 1956 z odliko maturiral. V študijskem letu 1956/1957 se je vpisal na Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani in na njej leta 1960 diplomiral. Po diplomi je študij nadaljeval in bil leta 1961 nagrajen s Prešernovo nagrado za skupinsko delo Primerjava organizacije in sistemizacije upravnih organov občinskih ljudskih odborov.

Leta 1965 je doktoriral z disertacijo Uporaba kibernetike v javni upravi. V doktorski disertaciji se je lotil takrat zelo nove in, kot se je izkazalo, dolgoročno zelo pomembne teme, ki v vse večji meri opredeljuje organizacijo javne uprave in delo v njej.

Po diplomi se je večkrat izobraževal v tujini. Leta 1962 je bil v Kölnu gost strokovnega združenja, ki se je za potrebe mest, občin in deželnih okrožij ukvarjalo z izboljšanjem učinkovitosti poslovanja javne uprave (t. i. Kommunale Gemeinschaftsstelle für Verwaltungsvereinfachung). Istega leta je obiskal tudi mestni upravi v Stuttgartu in na Dunaju, da bi se seznanil z možnostmi za elektronsko obdelavo podatkov v javni upravi z računalniki.

Poleg elektronske obdelave podatkov v javni upravi se je jubilant v tem času zanimal tudi za primerjalno pravo. Leta 1962 se je udeležil mednarodnega tečaja primerjalnega prava v Trstu, leto pozneje pa podiplomskega študija na pravni fakulteti v Strasbourgu. Tudi po opravljenem doktoratu se je pogosto izpopolnjeval v tujini. Med krajšim študijskim bivanjem je bil v Nemčiji (v letih 1969 in 1972), ZDA (v letih 1970 in 1974), Kanadi (leta 1974), na Nizozemskem (leta 1972) in v Veliki Britaniji (leta 1972). Večkrat je bil na študijskih obiskih na Visoki šoli za upravne znanosti v Speyerju (Hochschule für Verwaltungswissenschaften Speyer – v letih 1984, 1985 in 1986), na Univerzi za pedagoške znanosti v Celovcu (Universität für Bildungswissenschaften – v letih 1985 in 1986) oziroma na pravosodnem ministrstvu nemške zvezne dežele Hessen (Hessisches Ministerium der Justiz – leta 1990).

Poklicno pot je začel na takrat še enotnem Inštitutu za javno upravo in delovna razmerja pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Na njem je leta 1961 postal raziskovalec – asistent, leta 1966 znanstveni sodelavec, leta 1975 pa mu je svet Inštituta za javno upravo podelil naziv znanstvenega svetnika. Ko se je Inštitut za javno upravo in delovna razmerja pri Pravni fakul-

teti Univerze v Ljubljani leta 1972 razdelil na dva samostojna inštituta, na Inštitut za javno upravo ter Inštitut za delo, je postal direktor Inštituta za javno upravo. To funkcijo je opravljal do leta 1985. Od leta 1986 do leta 1990 je bil predsednik znanstvenega sveta tega inštituta. Kot ugleden strokovnjak na področju javne uprave in elektronske obdelave podatkov je bil član številnih strokovnih in poklicnih združenj.

Vzporedno z raziskovanjem je jubilant deloval tudi kot visokošolski učitelj. Leta 1971 se je habilitiral za docenta na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, na kateri je začel leta 1974 v tem nazivu tudi dejansko poučevati. V naziv izrednega profesorja je bil izvoljen leta 1980, v naziv rednega profesorja za področje upravnega prava in upravnih znanost (javna uprava, materialno in procesno upravno pravo) ter za področje pravne informatike pa je bil izvoljen leta 1986. Na fakulteti je polno deloval do leta 1990, ko je bil izvoljen za sodnika Ustavnega sodišča Republike Slovenije (RS). Po odhodu na ustavno sodišče je s fakulteto sicer še sodeloval, vendar v bistveno zmanjšanem obsegu.

Lovro Šturm se je znanstveno in pedagoško posvečal predvsem materialnemu upravnemu pravu. V okviru tega predmeta je na novo razvil dve področji, in sicer pravo varstva okolja in pravno varstvo osebnih podatkov. Za obe področji, ki sta se odtlej razvili v samostojna predmeta oziroma področji, je priskrbel tudi ustrezno študijsko gradivo.

Jubilant je posebej zaslužen za razvoj pravne informatike. Področje je razvil in izoblikoval kot poseben predmet, ki je bil leta 1985 vključen v študijski program Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. To je bilo v obdobju, ko so se pri nas pojavili prvi osebni računalniki (npr. Commodore 64, Atari, IBM PC itd.) in ko so številni mladi navdušenci delali prve korake računalniškega programiranja v programskem jeziku BASIC. Takrat je bilo pomembno, da se tudi študentje prava seznanijo z možnostmi uporabe informacijske tehnologije v

pravu. Dokaj kmalu se je pokazal ves potencial tega, takrat še dokaj vizionarskega pristopa, saj si danes brez uporabe informacijske tehnologije ni mogoče predstavljati delovanja nobenega pravnega področja.

Profesor Šturm je bil mentor številnim diplomantom, magistrandom in doktorandom. Predaval je na dodiplomskem in podiplomskem študiju ne le na pravni fakulteti, temveč tudi na drugih fakultetah ljubljanske univerze oziroma na nekaterih univerzah v nekdanji Jugoslaviji. Tako je predaval na podiplomskem študiju v Novem Sadu, Beogradu, na Reki in v Zagrebu. Na Biotehniški fakulteti in na takratni Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani je predaval predmet Prostorsko pravo, sodeloval pa je tudi pri izvajanju univerzitetnega interdisciplinarnega študijskega programa varstva okolja. Jubilant je nekaj časa predaval tudi na podiplomskem študiju Fakultete za državne in evropske študije na Brdu pri Kranju in Evropske pravne fakultete zdajšnje Nove univerze v Novi Gorici. Izvedel je tudi več posamičnih predavanj na različnih tujih univerzah.

Za svoje delo v obdobju pred osamosvojitvijo Slovenije je leta 1982 prejel državno odlikovanje Predsedstva SFRJ – red dela s srebrnim vencem, leta 1984 pa priznanje Centra za samodejno obdelavo podatkov mesta Zagreb.

Jubilant se je pri svojem delu in tudi sicer vedno zavzemal za vladavino prava in spoštovanje človekovih pravic. S tem je pomembno prispeval k demokratizaciji Slovenije v obdobju pred njeno osamosvojitvijo. Med drugim je bil od leta 1988 do leta 1990 član Skupine delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije za celovito proučitev ozadja sodnega procesa proti četverici pred vojaškim sodiščem v Ljubljani. Zanjo je pripravil podlage za oceno ustavnosti vojaškega povelja JLA, ki je bilo v ozadju procesa proti četverici. Odmevno je bilo predvsem njegovo razkritje obstoja tajnih uradnih listov in s

tem tajne zakonodaje v nekdanji Jugoslaviji. Tudi sicer je v tem prelomnem obdobju s svojimi prispevki in predlogi prispeval k preoblikovanju ustavnega sistema in prehodu v demokratični ustavni red z večstrankarskim političnim sistemom. Bil je tudi član republiške volilne komisije pri prvih svobodnih in demokratičnih volitvah v Sloveniji leta 1990.

Julija 1990 je bil izvoljen za sodnika Ustavnega sodišča RS. Takrat je bilo Ustavno sodišče SRS del jugoslovanskega ustavnega sodstva. Ustanovljeno je bilo leta 1963 na temelju Ustave SRS, sprejete istega leta. Pristojno je bilo za odločanje o ustavnosti in zakonitosti splošnih pravnih aktov ter o drugih zadevah temeljnega ustavnopravnega pomena.

25. junija 1991 je Republika Slovenija postala samostojna in neodvisna država. Ustavno sodišče SRS je s tem postalo ustavno sodišče samostojne, demokratične države, ki je temeljila na načelih vladavine prava in spoštovanju človekovih pravic. Njegovo delo in pristojnosti je bilo treba prilagoditi novi stvarnosti. Odločilnega pomena v tem procesu je bil sprejem Ustave RS 23. decembra 1991, ki je uzakonila načelo delitve oblasti in uvedla institut individualne ustavne pritožbe zaradi kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti (1. odst. 160. čl. Ustave RS).

Z uveljavitvijo nove ustave se je vloga ustavnega sodišča spremenila in bistveno povečala. Poleg abstraktne kontrole ustavnosti in zakonitosti zakonov ter drugih splošnih aktov in odločanja o sporih o pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, med samimi lokalnimi skupnostmi, med sodišči in drugimi državnimi organi, med državnim zborom, predsednikom republike in vlado ter odločanja o protiuastavnosti aktov in delovanja političnih strank je bila gotovo najpomembnejša nova pristojnost Ustavnega sodišča RS odločanje o ustavnih pritožbah zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti.

Ustavno sodišče RS se je s svojim delovanjem uveljavilo kot najvišji organ sodne oblasti za varstvo ustavnosti, zakonitosti, človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V procesu preoblikovanja nekdanjega socialističnega političnega, pravnega in gospodarskega sistema v večstrankarski politični sistem parlamentarne demokracije in sistem tržnega gospodarstva, ki temelji na zasebni lastnini in svobodni gospodarski pobudi, je ustavno sodišče odigralo izjemno pomembno vlogo. To še posebej velja za uveljavljanje varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

K uveljavljanju nove vloge Ustavnega sodišča RS je jubilant pomembno prispeval. Sodeloval je pri oblikovanju Zakona o ustavnem sodišču, ki je bil sprejet leta 1994 in je natančno opredelil organizacijo, pristojnosti in delovanje ustavnega sodišča, kot tudi pri oblikovanju poslovnika ustavnega sodišča, ki je bil sprejet leta 1998.

Tudi v vlogi ustavnega sodnika si je prizadeval za transparentnost pri zagotavljanju ustavnosti in zakonitosti oziroma varstva ustavnih pravic in svoboščin. Pomembno novost v tej zvezi predstavlja začetek objavljanja odločb in sklepov Ustavnega sodišča RS leta 1991. Ta novost, ki je v veliki meri rezultat jubilantovih prizadevanj, pomeni odločilen prispevek k utrjevanju pravne varnosti. Jubilant je s svojim delom na ustavnem sodišču pomembno prispeval tudi k sodobni razlagi številnih določil Ustave RS. To med drugim velja za uveljavitev načel zakonitosti in sorazmernosti ter tudi načela pravne države iz 2. člena Ustave RS.

Jubilant je bil v letih 1997 in 1998 predsednik Ustavnega sodišča RS. V tej vlogi je pomembno prispeval k utrditvi ugleda sodišča doma in v tujini. Kot ustavni sodnik in kot predsednik Ustavnega sodišča RS je obiskal številna ustavna sodišča v Evropi in zunaj nje ter predaval na različnih univerzah. Tako je npr. obiskal Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbour-

gu, nemško zvezno ustavno sodišče, bavarsko ustavno sodišče, Ustavno sodišče Republike Avstrije, Ustavni svet (Conseil constitutionnel) Republike Francije, Ustavno sodišče Ruske federacije, kanadsko vrhovno sodišče ter predaval na univerzah v Firencah, na Dunaju, v Potsdamu in drugod.

Po prenehanju funkcije sodnika ustavnega sodišča je opravljal različne funkcije v izvršilni veji oblasti. Od sredine leta 1999 do konca leta 2000 je predsedoval slovenski delegaciji mešane diplomatske komisije za ugotovitev in označitev slovensko-hrvaške meje ter bil dvakrat minister v Vladi RS. V letu 2000 je bil šest mesecev minister za šolstvo in šport, nato pa je bil od leta 2004 do leta 2008 minister za pravosodje.

V obeh primerih je vodil resorja področij, ki ju je poznal iz svojega dotedanjega poklicnega delovanja. Čeprav v prvem primeru zaradi kratkotrajnosti mandata ni mogel storiti kaj bistvenega, to nikakor ne velja za mandat ministra za pravosodje. Zanj je značilno predvsem prizadevanje za uresničitev pravice do sojenja v razumnem roku (6. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin). Za odpravo sodnih zaostankov in zagotovitev učinkovitejšega delovanja sodišč je ministrstvo za pravosodje skupaj s sodišči oblikovalo projekt Lukenda in pripravilo Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO – 2006). Vzporedno s tem si je kot minister za pravosodje prizadeval za izboljšanje materialnega položaja pravosodja. V njegovem mandatu so bila vložena velika sredstva v obnovo in gradnjo sodnih poslopij, reševanje prostorske in kadrovske stiske sodišč ter izboljšanje njihove opremljenosti. Temeljno vodilo pri tem je bila misel, da je za pravosodje najcenejša in najugodnejša pridobitev lastnih prostorov, saj so njihovi najemi dolgoročno bistveno dražji in manj ugodni. Med drugim je bila v njegovem mandatu obnovljena stavba Vrhovnega sodišča RS, zgrajeni sta bili novi stavbi sodišč v Mariboru in Novi Gorici, lastne

prostore so pridobili Vrhovno državno tožilstvo RS, Državno pravobranilstvo RS, Sodni svet RS, ki je dotlej gostoval v bistveno premajhnih in neustreznih prostorih v glavni sodni stavbi v Ljubljani, Upravno sodišče RS itd. Jubilant je kot minister tudi zagotovil zemljišča za gradnjo nove sodne stavbe in zaporov v Ljubljani. Prepričani smo lahko, da bi bile te stavbe že zgrajene, če bi mu bil na voljo še en mandat.

Na zakonodajnem področju si je Lovro Šturm prizadeval predvsem za spremembo procesnih zakonov, ki bi zagotovili učinkovitejše delo pravosodja, za boljšo dostopnost notarskih in odvetniških storitev ter za reformo kazenskega zakonika.

V času svojega mandata je bil jubilant član Evropskega sveta v sestavi ministrov za pravosodje. Ko je Slovenija v prvem polletju leta 2008 predsedovala Evropskemu svetu, je kot predsedujoči vodil Evropski svet v sestavi ministrov za pravosodje Evropske unije (EU). V tem času je vodil štiri zasedanja Evropskega sveta ministrov za pravosodje na Brdu pri Kranju, v Bruslju in Luksemburgu, vodil srečanje tria ministrov za pravosodje Nemčije, Portugalske in Slovenije v Ljubljani, ministrsko srečanje skupine FUTURA v Portorožu, sopredsedoval srečanju ministrske trojke EU za področje pravosodja s predstavniki ZDA na Brdu pri Kranju, srečanje Stalnega partnerstva EU – Ruska federacija za področje svobode, varnosti in pravosodja v Sankt Peterburgu in ministrske trojke EU za področje pravosodja z Ukrajino v Kijevu. Jubilantove pobude na teh srečanjih so se nanašale zlasti na vprašanja, povezana s krepitvijo pravne varnosti, varstva človekovih pravic, varstva okolja, čezmejnega sodelovanja na področju pravosodja, uvajanje alternativnih oblik reševanja sporov, boj proti terorizmu itd. Njegovo znanje tujih jezikov mu je pri tem omogočalo neposredno komuniciranje s kolegi iz drugih držav.

Jubilantov mandat pravosodnega ministra ni bil lahek. V medijih je bil pogosto deležen neutemeljenih očitkov in na-

čelnega nasprotovanja, povrhu tega pa je prišlo v njegovem mandatu do stavke sodnikov, ki je bila posledica nedomišljene plačne reforme. Čeprav reforme ni zasnovalo ministrstvo za pravosodje, ki tudi ni imelo možnosti pomagati, se je velik del nejevolje usmeril nanj.

Kot minister se je jubilant odlikoval s strokovnim in stvarnim načinom komuniciranja. Njegove nastope v medijih in pred različnimi gremiji so odlikovale stvarnost, strokovnost in visoka kultura komuniciranja, ki žal ni vedno značilnost naših politikov. Zato je brez pretiravanja mogoče reči, da je bilo v samostojni Sloveniji le malo ministrov, ki bi bili tako strokovni in ki bi si v tolikšni meri prizadevali za dobrobit skupnosti kot naš jubilant.

Prostor nam ne dopušča, da bi se spustili v podrobno opisovanje jubilantovih znanstvenih in strokovnih dosežkov. Glede na to, da pisana beseda ostane, to morda niti ni potrebno, saj je njegova dela mogoče najti in prebrati. Klub temu velja posebej omeniti dve področji njegovega delovanja, na katerih je oral ledino in pustil trajne sledove. Prvo je nedvomno področje ustavnega prava. Že leta 1997 je pripravil raziskavo o varstvu zasebne lastnine kot temeljne človekove pravice in jo objavil v posebnem zborniku. O tej temi je objavil tudi samostojni članek (Varstvo zasebne lastnine v slovenskem pravnem redu, 1997). Za razumevanje našega ustavnega prava so pomembne tudi njegove razprave o vezanosti uprave pri prostem preudarku (1996), diskrecijskih upravnih aktih (1996), načelu sorazmernosti kot splošnem ustavnem načelu (1995) in ustavnem načelu enakosti (1995).

Njegov največji dosežek na področju proučevanja ustavnega prava pa je nedvomno Komentar Ustave RS, ki je izšel leta 2002. Jubilant ga je zasnoval ob desetletnici nove slovenske ustave in ga tudi uredil. K sodelovanju je pritegnil sedemintrideset uglednih slovenskih ustavnopravnih strokovnjakov. Poleg

njegovega organizacijskega in uredniškega dela so trajnega pomena tudi njegovi avtorski prispevki. Med drugim je komentiral 2. člen Ustave RS o načelu pravne države, 3. člen o načelu delitve oblasti, 7. člen o verski svobodi, 14. člen o enakosti pred zakonom in 120. člen o načelu zakonitosti. V svojih komentarjih je zelo uravnoteženo povezal ustavnopravno teorijo s prakso ustavnega sodišča.

Drugo področje, ki ga je jubilant zaznamoval s svojim delom, je raziskovanje zlorab prava takoj po koncu druge svetovne vojne. V to zvrst spada zbirka dokumentov iz let 1945 do 1950 (Ozadje slovenskega pravosodja 1945–1950: prispevki k zgodovini in pojasnjevanju ozadij sodnih procesov na Slovenskem po komunističnem prevzemu oblasti v obdobju 1945–1995 ter Prispevek k dopolnitvi dokumentov iz zbirke publikacij o ljudski revoluciji v Sloveniji (1998), zbornik Brez milosti – ranjeni invalidni in bolni povojni ujetniki na Slovenskem (2000), razprava Revolucionarno kazensko pravo na Slovenskem po drugi svetovni vojni (Brezpravje v imenu ljudstva: zbornik povzetkov referatov, 2015) itd. S temi razpravami in objavami dokumentov mu je uspelo omogočiti vpogled v dotlej v glavnem zamolčane stranpoti revolucionarnih dogajanj po koncu druge svetovne vojne.

Jubilant se je tudi v okviru civilne družbe vztrajno zavzemal za uveljavljanje vladavine prava, demokratičnih vrednot in doslednega spoštovanja človekovih pravic. Bil je pobudnik in koordinator državljanskega foruma za odpravo tajne zakonodaje, bil je član in tudi predsednik Sveta za republiko, predsednik Slovenske komisije pravnikov v okviru slovenske sekcije Mednarodne komisije pravnikov itd. Bil je član številnih strokovnih združenj in komisij. Tudi tu se je uveljavljal s strokovnostjo, konstruktivnostjo in z učinkovitostjo.

Pomemben del jubilantovega delovanja predstavlja tudi urejanje različnih knjižnih zbirk. Ko je bil še na Ustavnem sodišču

RS, je bil urednik in predsednik uredniškega sveta že omenjene zbirke odločb in sklepov Ustavnega sodišča RS. V okviru Inštituta Karantanija ureja zbirko Izzivi svobode, v kateri je od leta 2011 do leta 2018 izšlo 22 knjig uglednih domačih in tujih avtorjev. Namen zbirke je, seznaniti slovenske bralce z deli, ki so pomembna za razvoj demokracije in aktivnega državljanstva ter doslej niso bila dostopna v slovenskem jeziku. Poseben uredniški dosežek predstavljata tudi izdaji popisov družin iz 18. stoletja. Jubilant je dal pobudo, uredil in omogočil izid knjige o gorenjskih (2016) in ljubljanskih družinah v 18. stoletju (2018).

Lovro Šturm je s svojim delom pomembno zaznamoval naš pravni in družbeni razvoj. Kot visokošolski učitelj je sooblikoval številne generacije mladih pravnikov, kot ustavni sodnik je prispeval h krepitvi pravne države in spoštovanja človekovih pravic ter temeljnih pravnih načel, kot minister si je odločno prizadeval za kakovostno in učinkovito pravosodje, kot urednik pa je slovenskemu bralstvu omogočil dostopnost del, ki spodbujajo aktivno državljanstvo in spoštovanje človekovih pravic. Jubilantovo znanstveno in strokovno delo ni le rezultat njegovih poklicnih kakovosti, temveč v enaki meri tudi njegovega mirnega, konstruktivnega in vztrajnega značaja, predvsem pa njegove načelne in neustrašene osebnosti.

Ko mu čestitamo ob visokem jubileju, nas poleg občudovanja navdaja iskrena hvaležnost za vse, kar nam je dal. Zato si želimo, da ne bi odnehal, temveč bi še naprej uresničeval svoje načrte v korist in blagor vse naše skupnosti.

Prof. dr. Janez Kranjc



Dr. Lovro Šturm
Fotografija: Tamino Petelinšek